

Pesamezna številka stane 2 kroni.

Naročilna lista: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon Interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana

"Straža" izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban štev. 113.

9. štev.

Maribor, dne 15. februarja 1923.

Letnik XIV.

Za avtonomijo v okvirju velikih pokrajin.

(Govor poslanca dr. Hohnjea v seji zakonodajnega pododbora dne 9. febr.)

Jaz smatram vidovdansko ustavo za veliko nesrečo za našo državo. — Trinajski je nesrečna številka, in to število znaša ono večino, s katero je bila izglasana ustava. Krški pakt zahteva v to svrhu kvalificirano večino. Vlade stranke, ki so za centralistično ustavo dobile velik del glasov s sredstvi, ki se po evropskih nazorih ne skladajo z načeli politične čistosti in moralne, so vrgle na tehnično 13 glasov večino — evo, po mišljenju vladnih strank ona kvalificirana večina, ki jo zahteva krški pakt!

Nesreča rodi nesrečo: iz ustave je potekel zakonski predlog, za delitev zemlje. Kako nesrečen plod je to, je dokazal za ta predlog specijelno izbrani odbor, ki je nad tem detetom centralistične ustave izrekel smrtno obsodbo. Zakonodajni odbor, kateremu je lamozna vidovdanska ustava dala pooblastilo, da vrši zakonifikacijo en gros brez najprimitivnejših predpisov parlamentarne procedure, se je sedaj lotil naloge, da to mrtvo dete oživi.

Kako bo zakonodajni odbor pri tem postopal? V sv. pismu se poroča o tem, kako je prerok Elija k življenju obudil mrtvo dete neke vdove. — Sklonil se je nad njim ter mu vdihnil svojega duha in deček je oživel. Demokratsko-radikalna koalicija hoče sedaj nastopiti v vlogi Elije. Zakonskemu predlogu o administrativni delitvi države hoče vdihniti svoj centralistični duh in ona računa na to, da bo to dete oživel.

Povem vam, da bo to življenje samo umetno ter da bo to neobgleno dete živelo le toliko časa in tako dolgo, kolikor in kako dolgo bodo trajale in vplivale eterske ali kamferske injekcije demokratsko-radikalne koalicije. Ko bodo te prenehale, nastopi smrt brez pardona.

Danes so sposobne za življenje samo take institucije in organizacije, ki so skladne z duhom prave in jake demokracije. Demokracija pa pomeni vlado ljudstva (naroda), in to v občini, kotarju, okrgu, pokrajini in državi. Zato je pojem demokracije praktično enak z idejo samouprave in avtonomije. In kjer ni avtonomije in samo uprave, tam ni demokracije, in ako se demokracija povdarja, je to ali moderno pobarvana firma, pod katero se skriva nesolidna trgovina z ljudskimi pravicami, ali pa sama fraza ali parada. Istinito demokratske države so organizirane na temelju jake in obsežne samouprave. Takšna država je Anglija, ki je administrativno predeljena v teritorialno več ali manj razsežne pokrajine z manjšim, večjim in velikim številom prebivalstva in z obsežnim delokrogom, v katerega spada večina tistih stvari, ki drugod spadajo pod takozvano upravo notranjih del. Demokratska Svicarska je organizirana avtonomistično in federativno, demokratska država Severne Amerike, zvana pod imenom Zedinjene države, je federacija samostojnih držav. Tudi v Franciji, ki našim centralistom tako rada služi za vzor, je mogoče, od dne do dne naraščajoče in vedno bolj zmaga se približajoče gibanje za velike samoupravne enice s prebivalstvom do 2 milijona ljudi in brez.

V naši državi pa se hočejo ustanoviti samoupravne enice en miniaturne. Majhen okvir, za malo vsebino. Gospodje centralisti so se uživali v vlogi teropa proti narodu, kajpremu je treba dati samoupravo v porcijah, kakor se pravice delijo varovancem. Za te male samoupravne porcije je potreben majhni teritorij. Zato se naj naša država razdeli v 26 ali še več oblastí. Skoda za ogromne stroške, ki bodo združeni z vpostavo teh oblasti,

v katerih bo ljudska samouprava samo kakor stokanje slabega deteta, do čim bo po njih gromel poveljujoči glas napram narodu vsemogočne birokracije, na zgoraj servilno službe vsem ukazom iz centra. Torej pravcati eldorado presv. Birokracija.

Gospodje centralisti niti ne mislijo na to, kaj bodo z administrativno razdelitvijo države in z upeljavo nove uprave dosegli v okrajih onkraj Donave, Save in Drine. Odpraviti hočejo administrativno organizacijo in administracijo, katero ljudje poznajo, na katero so navajeni in katera je po veliki večini bila dobra. Torej to, kar se je že oživilo med narodom, kar je dobro funkcioniralo, hočejo odpraviti tako temeljito, da nastane tabula rasa. In mesto tega hočejo postaviti to, kar niti v Srbiji ni v čislju!

Naj mi gospodje oprostijo, pa dolžnost mi je, da govorim odkritosrečno, ljudje v naših krajih se bojijo, da se bo s tem tudi pri nas uprava balkanizirala. Ni treba še posebno omeniti, da bi to bilo zlo za naše kraje, pa tudi za vso državo. S tem bi se že zdaj v veliki meri nagromadena nezadovoljnost povečala do višine, ki bi pomenjala opasnost za državo. In radi česa vse to?

Vse v imenu državne edinstvenosti. Gospodje centralizatorji smatrajo edinstveno državo po vzorcu kasarne, kjer nosijo vsi isto uniformo. Njih vodilno geslo je: vse razlike nasilno ni velizirati, vse pokrajine po istem vzorcu uniformirati. Ti gospodje centralizatorji, ki smatrajo svojo nalogo po vzgledu krojačev za uniforme, naj ne pozabijo, da lepo, dobro in zadovoljno ni to kar je nasilno uniformirano,

marveč to, kar z različnimi deli tvori enoto. Zato filozofi definirajo lepoto kot unitas in varietate (enota v različnosti)!

Razlike med tremi plemeni jugoslovanskega naroda obstojajo in noben zakon jih z dekretom nasilne centralizacije ne more odpraviti. Tako se ne boče uklinila, marveč se bodo povečale in dobile odporno obliko druga proti drugi. Tako bo razdelitev države dosegla ravno nasprotno od tega, kar morda namerava. Mesto unifikacije bo nastopila še večja odtujenost. In ta bo rasla tem bolj, čim bolj bo hrvatsko in slovensko plemo vsled centralizacije zakonodaje in uprave čutilo nad seboj prevlast srbskega plemena.

To hoče preprečiti načrt Jugoslovanskega kluba o zakonodajni avtonomiji in istiniti ljudski samoupravi in razdelitvi države na 6 pokrajin (Srbija, Hrvatska in Slavonija z Medjimurjem, Bosna in Hercegovina z Dalmacijo, Crna gora, Vojvodina, Slovenija s Prekmurjem). Naš načrt — in moram povdariti edino naš načrt v istini upošteva, kakor to velela vidovdanska ustava, prirodne, gospodarske in socialne ozire, ker se opira na zgodovino, na tradicijo, na posebnosti posrednih plemen, na običaje in navade.

Ta načrt enemogočuje gospodarsko izkoriščanje enega plemena ali dveh plemen po tretjem plemenu. Ta načrt daje državi, kar je državnega, pa tudi narodu, kar je narodovega. Zato smatram ta načrt za najbolj sposobni temelj za organizacijo naše države.

Samovolja nad narodom.

(Dopis iz Mežiške doline.)

Triletna izkušnja narodne svobode so prebivalstvo Mežiške doline razočarale. Ob polomu Avstrije je naša dolina odmevala klicev: Živijo Jugoslavia! Kmetstvo in fabriško ljudstvo, — sijo jarma nemških industrijskih ter fevdalnih mogotcev, je iskreno pozdravljalo novo državo, pre ričano, da je napočil zlati čas svobode in pravice. Kmetstvo ljudstvo je pričakovalo izvedbo agrarne reforme in upalo dobiti to zemljo, ki so jo tekom stoletij naropali nemški vitezi in grobi, zo et v svojo last Fabriško delavstvo pa, ki je med vojno kravovo garalo za tuje kapitaliste, je upalo na izvedbo poštene socializacije. Toda sčasoma se je to navdušeno ljudstvo pre ričalo, da so to bile le sanje. Narod se je uveril tekom treh let žalostnih izkušenj, da nima ničesar pričakovati, temveč se mora boriti, ako si hoče obdržati vsaj trohico starih pravic. Ko so vsled novega režima pobegli Nemci v Avstrijo, so prišli mnogi novi elementi v naše kraje, n. pr. uradništvo, učitelstvo itd. V prvem entuziazmu dobrodošli, se je narod po delovanju te klike kmalu pre ričal, da nima o raviti z iskrenimi ljudmi, ampak da so to eksponenti korumpiranih strank, koritarji in nesposobneži, katerih se drugje ni moglo rabiti, pa so jih poslali na Koroško reševat slovenstvo. Strankarstvo, prej nepoznano, se je razpaslo do blaznosti, namesto da bi se narodni šovinizem, zaradi katerega je moral našo ljudstvo prefrpeti že toliko gorja, blažil s pametno delovanjem, so se strasti razpohovale še huše, tako, da se je danes to razmerje razvilo do pravcatega fašizma. Nastal je kaos, v gospodarstvu in upravi anarhija, to priliko so uporabili razni koritarji in demagogi in verižniki, da so nemoteno zavladali nad ubogo ra o. Kakor pijavke se držijo kmetkega in fabriškega proletariata ter izsesavajo ljudsko kri. Privandanci so degenerirali narodno zavest do absurda. Narodnjake, kateri so tekom desetletij osiveli v boju za narodno stvar in ki niso bo-

teži trobiti rogove teh prihajčev, se je kratkoma odrinilo v stran. One, katere je gonila leta 1914 avstrijska uprava iz ječe v ječo in jih preganjala tekom vojne kot politične osumljen ce sem in tja, ki se niso hoteli ukloniti, se je proglasilo za komuniste in protidržavne elemente, n. pr. slučaj Mödendorfer, ter jim onemogočilo vsako delovanje. Danes imajo v zakupu narodnost edino le ti tuji elementi.

Tuji elementi! Tu ne mislimo onih koroških siromakov, ki so vsled nesrečnega plebiscita morali zapustiti rodno zemljo, se potikajo sedaj tu pri nas brez služb in eksistenco, pahnjeni s svojo družino v bedo. Izmed več slučajev omenjamo tukaj begunca Mavhlerja v Guštanju, ki je kot veliki idealist žrtvoval zdravje in imetje za Koroško, danes pa živi s številno družino tukaj v bedi in pomanjkanju, in ni človeka, ki bi mu pripomogel do kakšne službe. Seveda se drži na raznih mestih raiši nepriljubljene, silno osovražene elemente, kateri že davno ne spadajo sem, pa so menda vladni zaupniki, poleg tega pa se kot kontrolorji Skrobarji nahajajo pod protekcijo nežnih parfimiranih ročic, na katerih se sicer blestijo zakonski prstančki, kar pa nič ne ženira. Sicer je pa to poglavje za se!

Silno pereče je pri nas šolsko poglavje. Naše ljudstvo svojih šol že popreje ni ljubilo. Sedanje šolstvo se mu je pa naravnost ugabilo. Ti jogri Pribičevići so napravili ponekod iz naših šol cele — Posameznih slučajev zaenkrat nočemo navajati, mislimo pa, da okrajnemu šolskemu svetu itak ni so neznani. Svetujemo pa vsem, ki se čutijo prizadete, da izginejo pravčasno, sicer jim bo pokazalo pot ljudstvo, ki svojih otrok vsa v šoli ne pušči demoralizirati. Tu jim ne bodo pomagali nobeni Pribičevići, nobeni župani in pedagogi ter bivši zaupniki Südmarke. Ravno to velja tudi tistim šolnikom, ki mislijo, da je šola toršče, ker se rekrutira nasiljima sokolski naraščaj.

Preden končujemo, pa svetujemo vsem onim našim pristašem, katere še drži vlada na raznih gerentskih ter drugih takih odgovornih mestih, da na, v interesu pravične stvari, spre-gledajo in odložijo svoje cilindre ter ne delajo štafaže krogom, ki jih samo izigravajo. Prihodn'č več!

Najmanjši in najnižji.

Večkrat so se že po časnikih razpravljale železniške razmere, obupno stanje železniškega osebja, pa na delavce, oz. pomožne delavce se malo kdo zanima. Oprostite, da tudi mi, „najmanjši in najnižji“ dvignemo svoj glas, glas obupnosti. Pribijemo, da ima samski pom. delavec plačo na mesec od 1600 K do največ 1800 K in oženjen od 1800 K do največ 2100 K. Vprašamo: jeli s tem zaslužkom mogoče izhajati? Vsaki pameten človek mora odgovoriti, da to ni mogoče. Vzamimo za vzgled delavca z ženo in enim otrokom. Kot delavec ima plače 3 dinarje, drag. dokl. 13 dinarjev 60 para in za ženo in otroka po 1 din. 30 para; torej skupaj na dan 19 dinarjev 20 para, to je 76 K 80 v. Priidejo pa še razni odtegljaji in plačano pa dobi samo za delavnike. Za nedelje in praznike se pa delavec lahko obriše.

Ako računamo samo za najnujnejše dnevine potrebščine, ne zadostuje cela plača. Kje je pa potem obleka, perilo in obuvalo in še druge take stvari? Z obupom in strahom gledamo v bodočnost in ako se ne izboljša položaj, se je bati najhušega. Od časa do časa so nas demokratski listi pitali z rednim prispevkom, seve da je ostalo samo na papirju. Nasprot no so pa trgovci s cenami poskočili, češ: „Delavci! so dobili višje plače, moramo tudi mi poskočiti v cenah.“ — Tako imamo sedaj neznosno draginjo, a plače imamo iste, kot leta 1920-21. Cuditi se je samo potrpljenju žel. delavsiva; čas je, kličemo javnosti, da odpomore sedanjim draginjam in potem bomo pa spet srečno in zadovoljno živeli v naši mili Jugoslaviji.

Železničarji-delavci.

Propadanje naše industrije.

Naša industrija propada. To nad vse žalostno dejstvo je potrdil nedavno velik in ugleden zagrebški dnevnik, ki je opozoril v daljšem članku na glavne razloge propadanja te velevažne narodno-gospodarske panoge. — „Jutarnji list“ opisuje krizo naše industrije tako'e:

Takoj po preobratu so razni vojni dobičkarji in bankirji ustvarjali z mrzlično naglostjo nova industrijska podjetja. Brez resno in trezno zamišljenih proračunov so polagali temelje novih industrijskih podjetij in človek je pri vsem tem zadobil vtis, da posnemajo naši vojni dobičkarji industrijsko bolj razvite dežele.

V kratkem času so vzrasla velika tvarišna poslopja, opremljena z modernimi stroji, izvršile so se protokolizacije, izvolja ravnanja razsipali milijoni — in to je bilo vse! Na ta način so se banke tako izerpale, da je nastalo pomanjkanje denarnih sredstev ravno tedaj, ko bi te nove industrije morale s polno paro delovati. Zato imamo danes industrije, ki stoje in hirajo, ker nimajo potrebne denarja za delo in izkoriščanje ugodnih konjunktur.

Take industrije ne proizvajajo ničesar in požirajo kljub temu ogromne vzdrževalne vsote. Zato se ne čudimo, ako danes primanjkuje nekaterim večbankam denarnih sredstev, ker morajo vse, kar še imajo, prihranjevati za neproduktivno industrijo. Razen tega najdemo v raznih ravnateljstvih takih podjetij ene in iste osebe, katerim je vestno in dobro gospodariti ne

mogoče. Tudi v bankah sedijo ponajveč eni in isti ljudje — navadno brez temeljite strokovne izobrazbe — in sedaj se to bridko maščuje. Člani upravnih svetov bank in industrijskih podjetij morajo dnevno k številnim sejам in vsled tega vršijo svoje posle v naglici, površno, brez temeljitih predavkov. Najslabše pa je to, da ne poslušajo nasvetov strokovno šolanih ljudi, ki posedujejo življenjske izkušnje. Strokovnjaki, domači in tuji, so tako ogorčeni, da zapuščajo našo državo in bežijo v tujino. Za tovarniške ravnatelje postavljajo upravni sveti razne sorodnike in drugo protekcijsko deco, ki škoduje naši industriji več, nego slaba finančna politika vlade. — Če bi bila naša valuta in vlada še tako dobri, promet še tako urejen, bi take malenkosti našo industrijo kljub temu spravljale v težaven položaj. — Se le takrat, kadar bodo v industriji odločevali strokovnjaki in delavci, bo naša industrija pričela prosto dihati. Zaenkrat pa jadra tudi ona v propadanje.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Posamezni odbori in odskoti so kot preostanki našega parlamentarizma v zadnjih dneh pridno delali. O delu finančnega odbora poročamo na drugem mestu. Kar so ti odbori in odskoti pripravili, pride pred parlament danes dne 15. t. m., ko so vrši prva seja.

REKA

Samostojnost Reke je samo navidezna, v resnici so pa gospodari Reke fašisti, laški karabinierji in laški kapital. Komaj ko so italijanske redne čete zapustile Reko in je tam ostal samo oddelček italijanskih karabinierjev, da bi pomagal vzdrževati mir in red, dokler nova vlada ne organizira lastnih varnostnih čet, so se že pojavili fašisti, ki so se uprli proti temu, ker hočejo biti na Reki samostojni gospodarji. Priredili so v soboto in nedeljo demonstracije, ki so pa končale z boji proti četam predsednika reške republike, Zanellija. Pri teh demonstracijah so Zanellijeve čete prijeli tri fašiste. To je pa vse reške fašiste tako raztogotilo, da so navalili na vladno poslopje in zahtevali, da se izpuste prijeti tovariši. Ker se pa vlada ni udala, so fašisti zagrabili šest mestnih redarjev in jih zaprli. Namer fašistov je očividna. Izzvati hočejo nove nemire, le da bi Italija poslala na Reko take karabinierje, ki so fašisti, tom prijazni in bi bi igrali z njimi pod enim klobukom. Izgredi na Reki se nadaljujejo.

ITALIJA.

Italijanska vlada je danes, ko to pišemo, tam, kjer je bila 2. februarja, ko je podalo Bonomijevo ministristvo ostavko in si je kralj takrat pridržal končno odločitev. Bonomijevo ministristvo je družilo celo vrsto raznih strank, ki so si pa v svojih političnih in strankarskih načelih tako nesprotovale, da je bilo vsak čas pričakovati razsula vlade. Končno je pa le prišlo do tega. Kralj je po Bonomijevi ostavki poklical k sebi državnika za državnikom, da mu poveri sestavo nove vlade; prišel je na vrsto znani Giolitti, de Nicola, Orlando, toda ne enem in ne drugemu se ni posrečilo sestaviti nove vlade. Končno se je dogodilo nekaj, kar je menda edini slučaj v zgodovini parlamentarnih držav. Kralj je naročil Bonomiju, naj se njegov ministristvo še enkrat podvrže bicenju v parlamentu; parlament naj še enkrat izrazi Bonomijevo vladno svojo zaupnico ali nezaupnico. In tako pač utegne priti v bližnjih dneh do novega tozadevnega glasovanja v parlamentu. Ako bo glasovanje izpadlo za Bonomijevo vladno neugodno, kar je skoro gotovo pričakovati, ne bo preostalo ničesar drugega, kakor razpust zbornice in nove volitve.

AVSTRIJA.

Dosedanje avstrijsko nemniško vojaštvo se ni obneslo in je tudi preveč obremenjevalo državno blagajno. Avstrijski državniški ukvarjači z načrtom o preustroju nemniške vojske v milično. Čehoslovaška ter antanta temu avstrijskemu načrtu ne boste nasprotovali. Angleži so dovolili Avstriji, da dva milijona funtov po-

sojila, Francozi pa bodo pristali na izplačanje posojila Avstrijem v znesku 55 milijonov frankov. Avstrijski finančniki se ukvarjajo z načrti: Kako najbolje uporabiti ti dve posojili za povzdigo skrahirane avstrijske valute.

CEHOSLOVAŠKA.

Ministrski predsednik dr. Beneš se mudi v Parizu, kjer so ga slovesno sprejeli. Iz Pariza potuje dr. Beneš v London. Beneševotovanje se komentira od časopisja na vse mogoče načine.

NEMCIJA.

Stališče Wirthovega kabineta je vsled železničarske stavke precej omajano. Eni očita vladi, da je preveč posušila napram železničarjem v zadnji stavki, drugi, osobito komunisti, pa predbacivajo Wirthu, da je preostro nastopal napram stavkarjem. O zaupnici ali nezaupnici Wirthu bo odločil nemški parlament danes.

Zanimive seje finančnega odbora.

Beograd, 10. feb. 1922.

V prvi seji se je vršila načelna debata o predloženih dvanaštinah. — Člani oziroma so ostro žigosali početje vlade, ki ne stori svoje dolžnosti, in ne poskrbi zato, da bi se pravočasno predložil v razpravo redni budžet. Predložene dvanaštine so le pesek v oči davkoplačevalcem, ker je proračun za leto 1921, na podlagi katerega so izdelane dvanaštine, popolnoma fiktiven.

Delo sekcij finančnega odbora je prekinjeno, zborovati je začel plenum finančnega odbora, da odobri dvanaštine za marec in april, ker je skoraj gotovo, da po krivdi vlade in vladne večine proračun ne bo sprejet v skupščini pred koncem junija. Te seje bodo trajale cel teden, ker se vrše zelo zanimive debate in kritiko o člani večine zelo ostro gospodarstvo finančnega ministra in glasu, o tu in tam — proti vladi. Edini samostojni kar tako brezbrizno gledajo delo vlade — vztrajno in trdovratno molče in glasu, o navdušeno za vse zahteve vlade.

Za železničarje, uradništvo in katoliške zavode. Poslanec Pušenjak je ozoril na zahteve železničarjev in nujno potrebo, da se promet zboljša, na dane obljube uradnikom in na obupne razmere, v katerih živijo katoliški prosvetni zavodi in katoliška duhovščina. Minister financ dr. Kumanudi je obljubil, da bo poskrbel za izplačilo obljubljenih doklad uradnikom, ko se bo ugotovilo, da ne bo mogoče doseči „ušted“ v predloženem proračunu za leto 1922 in ko bo komisija izvršila redukcijo uradništva. V katerem letu se bo to zgodilo, ni povedal, v ustavu je za to določena doba dveh let. Nadalje je obljubil dr. Kumanudi, da bo iz rezervnih kreditov izplačal one zneske, katere zahteva o zastopniki katoliške cerkve. V treh sejah se je razpravljalo o gospodarstvu ministristva saobračaja, gradovina in narodnega zdravja. Vsled popolne nesposobnosti finančne uprave so se določile premale svote za vzdrževanje železnic, cest, mostov in bolnic. Minister saobračaja je do dne 16. januarja porabil svote, določene za januar in februar, sedaj pa gospodari brez in preko budžeta, 69 tvrdi, ki so gradile in popravljale ceste in mostove, hoče državo tožiti, ker noče poravnati računov, ki so že leta 1921 zapadli v plačilo.

Železničarjem obljubljena oblika kredita za proro Ormož-Ljutomer-M. Sobota. Minister saobračaja je povdarjal, da je storil vse potrebne korake, da dobe železničarji oblika in stanovanje. Omenil je, da rabi naknadni kredit za nabavo premoga in drugih potrebščin za osiguranje železniškega prometa. Važna je njegova izjava, da je določil iz investicijskega zajama 10 milijonov din. za žel. proro Ormož-Ljutomer-M. Sobota in da niso točne vesti o progi D. Lendava-M. Sobota, katero razširjajo v Prekmurju neki — bankokrafi in spekulant koritarji. V seji je zopet nastopil finančni minister proti radikalcu ministru saobračaja, dan na dan vidimo, kako trhla je vez med demokratimi in radikali, a skrb za vladnost jih drž skupaj.

Bolniki v bolnicah zmrzujejo in stradajo, ker uprave niso poskrbele za drva in ker so že davno potrošile določen kredit ter jemljejo na up kruh meso itd. Za te svrhe se mora dovoliti nove kredite in so tolikokrat omenjene „uštede“ vladne večine le — pobožne želje brez stvarne podlage.

Izvanredni krediti. Zanimiva je bila debata o odobritvi izvanrednega kredita, odnosno dispozicijskega fonda v znesku 336 (in 120 milijonov din. ali okroglo 2 milijardi kron. Te ogromne svote troši finančni minister z odobrenjem ministrskega sveta za vse mogoče namene. Iz teh kreditov dobe nagrade pridni in vlado poslušni politiki, stranke itd. Člani opozicije, kakor tudi demokrati poslanci se povdarjajo, da ne gre tako ogromnih svoj dovoliti vladi, zahtevali so odločno, da se znesek zmanjša in mora za vse izdatke dobiti minister dovoljenje finančnega odbora. Ko je minister izjavil, da poda demisijsko, ako se njegov predlog ne sprejme, so poslanci vladne večine zlezli pod klop, in je bil predlog vlade z 9 proti 6 glasovom sprejet. Zastopnik samostojnežev, kot popoln vladen človek od pet do glave je navdušeno glasoval za dve milijardi kron, katere vlada uporablja za vzdržanje sedanjega sistema, ker menda to zahteva temeljna načela stare pravde, pardon žepne pravde.

Za zvišanje eksistenčnega minimuma. Dvanaštine so izdelane po proračunu leta 1921, kot eksistenčni minimum pride v poštev znesek 4800 kron. Poslanci dr. Korun, Pušenjak in Jož. Klekl so zahtevali, da se minimum zviša vsaj na 10.000 K. Poslanec Vl. Pušenjak je omenjal, da znesek 4800 K nikakor ne odgovarja sedanjim razmeram, da je finančni odbor leta 1920, ko so bile razmere mnogo ugodnejše, ot sedaj, že določil 7200 K, da je tudi v finančnem zakonu za leto 1922 določen znesek 10.000 K, katerega treba določiti za dvanaštine, ker se ravno sedaj začne odmera dohodnine in se bodo godile velike zmede, ako se zdaj določi znesek 4800 K, od junija naprej pa bo veljal znesek 10.000 K kot odloga za odmero. Poslanec Jože Klekl povdarja da eksistenčni minimum K 4800 povzroča, da zadene dohodninski davek na revnejše sloje, kateri si komaj nabavijo najnujnejše življenjske potrebščine. Proti u ravichenim zahtevam so nastopili demokrati poslanci, minister dr. Kumanudi je izjavil, da ne more zvišati sedaj eksistenčnega minima, ampak da je to predloženo v rednem budžetu za leto 1922. Člani oziroma, tudi zastopniki srbskih zemljoradnikov, je podpirala u ravichenne zahteve poslancev iz Slovenije, žalostno pa je, da zastopnik samostojnežev niti k seji ni prišel in ni niti poučil zastopnike demokratov, s katerimi imajo samostojneži najtesnejše zveze kako hudo breme je dohodnina za slovenskega kmeta in delavca. — „Kmetijski list“ bo s et na dolgo in široko pisal o delu poslancev samostojnežev v prid kmeta, četudi je njihov zastopnik glasoval za vladni fond dveh milijard kron, a ni našel potrebe priiti k seji in braniti slovenskega kmeta — pred težkimi bremenimi, katera mu nalaga dohodnina. Lepo zastopajo samostojneži interese našega slovenskega kmeta!

Kmalu bo končana razprava o dvanaštinah, nadaljevale bodo delo posamezne sekcije in če bo šlo po sreči, bo finančni odbor do konca marca izvršil svoj posel, nato se začne razprava v Narodni skupščini, ki bo gotovo trajala nad 3 mesece.

Beleške.

Izvirna poročila. Ze večkrat smo osvetlili in označili to ali ono „izvirno“ v raznih „državotvornih“ listih, vseh pa ni mogoče, ker ih je preveč. Karkoli nameče o javnosti v proslavo ali o ravičilo svoje samovolje, svoega režima, — vse je „izvirno“ in kar je „izvirno“, to naj bo tudi resnično, Bog varu, dvomiti o tem. Ko so po atentatu Vidovega dne gonili skozi stražne policijske za ore na tisoče delavcev, obdolženih prevratne zarote, je policija po listih natrosila vse polno izvirnih poročil o raznih izjavah in potrdilih vsega tega, kar se danes na sodniški razpravi razkriva kot nesmisel. Uprava beograjskih policijskih zaporov in stražne glavne pa še se-

daj ne miruje ter še po nekaterih listih taji vse grozote iz svoje uprave. Če tudi obtoženci kažejo vse sledove prestanih muk nečloveške inkvizicije. — Bliža se čas evropske konference v Genovi, gotovi beograjski krogi so že danes časa govorili, da pravljia Hrvatski blok neko spomenico in glej čudo, beograjska „Politika“, ki je policajdemokratom najbližja, je naenkrat objavila celo to spomenico. Odkod jo ima, kdo jo ji je dal? — „Politika“ ne odgovarja, samo objavlja, češ: glejte, to delajo Hrvati! Nočem koraka, če so ga Hrvati res storili, a bifi ne zagovorniki, ne obtožitelji tega obsoati je pa treba način, kako si beograjska čaršija to tolmači, in pa to da prezira vse, kar vsebuje ta prava ali potvorjena spomenica. Njene obtožbe so žal le prerisnične in če oblasti niki mislijo na to, da bi bilo treba — kaznovati liste, ki so jo sestavili, da najprej prouči očifane in orisane kričeče razmere ter vse stori, da se čimprej odpravijo. — Zal, da moramo dvomiti, da se bo to storilo, najbrž bo zopet nekaj „izvirnih“ poročil polnih groženj — pravga olja na ogenj raznih perečih vprašanj.

Pismo Hercigonje Pribičeviću od meva po vseh beograjskih in po večini hrvatskih listov, demokratiški kažejo na vse to kot na slabobnešen trik radikalcov, dočim se radikalni listi omejujejo na ponatis tega pisma ter le tu in tam dajejo dodatke, ki dokazujejo sumljivo znanstvo in zvezo teh dveh mož — ministra policije in Hercigonje, ki se sam imenuje anarhista in ki se po izjavah v Zagrebu obsojenih atentatorov prvi povzročitelj, Draško-vičeve smrti. — Pismo je lahko tingirano, vladne stranke se v svoji politični nemoralnosti brez vseh pomislekov poslužujejo tudi takih sredstev, ampako pa, da bo g. Protič, ki je stvar objavil v svojem listu, javnosti tudi objavil, kako mu je prišla v roke. — Predočiti si je pa treba tudi to, da se Pribičević in Hercigonja res poznata. Pri čeviču to sam prizna, po preobratu, ko je prišel iz ječe, kamor ga je Avstrija vleknila radi narodnosti, je bil Hercigonja gotovo še vnet nacionalist, mučenik, in Pribičević, ki je za svojo politično kočijo rabil take ljudi, ga gotovo ni mogel prezreti. Znanje bo torej iz tega časa in gotovo nekaj drugače, kot ga Pribičević slika. Dale: Draškovič je bil v demokratiški partiji Pribičevićeve tekmece in sicer precej na bolšem kot Sumadinac od Pribičevića — Srba — prečana. Popolno moč v partiji je Pribičević zadobil po Draškovićeve smrti. S temi momenti utemeljuje radikalci zarotniške vezi med Pribičevićem in Hercigonjo, to pa seveda še ni dovolj, da pokaže avtentičnost pisma in, kot rečeno, sedaj je Protičev „Radikal“ na vrsti, da se o izvoru pisma izreče. — Proti ministru je izrečena težka obtožba in v ovsod drugod bi tako osumničen človek takoj padel iz ministrskega stolčka pod „iztrago“ po zakonu, katerega je Pribičević še sam skoval ter po njem skozi peklo beograjske glavne in drugih policijskih zaporov v osmih mescih pognal krog 15 tisoč delavcev in komunističnih intelektualcev, ki so trpeli nečloveške muke, da se nam lasje jezi, o če o tem samo slišimo.

Strašne senzacije se izdelujejo — kar na debelo po Beogradu. Prvenstvo v tem ima list „Politika.“ Da bi uplivala na sodnike, ki sodijo osumljenec vidovdanskega atentata, prinašadana za dnevom „sledove“ kake zarote in sedaj je z „izvirnim“ telegramom iz Budim ešte odkrila veliko zaroto, ki nam prefi Natančeno poroča o nekaki se v Budimpešti, kjer se je sklenilo, započeti s terorističnimi akcijami po naši državi. Cil naj bi bil razkosanje naše države v prid Madžarov ter Bolgarov, lot do tega cilja naj bi panosila tudi komunistično krinko. Ta policajdemokratiški list natančno ve, kako se vse pripravlja, koliko denarja je določeno v te svrhe, da je polno agentov že v naši državi — tudi seveda v državni službi itd. Vse ve, kot da ima svojega posebnega poročevalca na zarotniških sejah cele Bolgarije, Ogrske, Turčije in še drugih držav! Vse ve, vse je „potuno“ odkrito, zarotniška pisma so zasačena, zaupna obvestila so došla, vlada je obveščena — in sedaj je potrebno, da sčimo z vso močjo zaščitnega zakona. To je

zaključek vseh teh razkritij! In čemu vse to? Samo zato, da bi vplivali na javnost, na sodnike ter tako zatrli čut človečanstva in kulture, ki se zbuja proti nezaslišnim razmeram.

Jedinstvo v praksi. „Balkan“ poroča kako se „največja uredništva“ v Beogradu, kot je uredništvo „Balkana“, „Politike“, „Beogradskega Dnevnika“, „Pravde“, „Vremena“ itd., niso mogla v raznih ozirih zjediniti in sporazumeti z jugoslovanskim novinarskim združenjem ter so zato začela že misliti na ustanovitev novega novinarskega združenja. Zastopniki uredništev „Balkana“, „Vremena“ in „Pravde“ so obdržali v tej zadevi že eno konferenco. — Tako se torej kaže separaizem pri gospodi, ki v dno zemlje kolne prečanske separatiste, izdajnike jedinstva itd.

Dnevne novice.

Slovesno kronanje Pija XI. V nedeljo dne 12. t. m. se je izvršilo v cerkvi sv. Petra slovesno kronanje papeža Pija XI. Svečanosti so se pričele ob 9. uri predpoldne. Najpoprej je papež bral pontifikalo sv. mašo. V cerkev so ga nesli gardisti na zlatem prestolu. Ogromne množice ljudstva, katerega se je zbralo v cerkvi in na trgu sv. Petra, več kakor 60.000 oseb, so novega papeža viharno pozdravljale. Po končani svečanosti je papežu kardinal prvi diakon položil krono (fiaro) na glavo. Pij XI. je najpoprej podelil blagoslov vernikom v cerkvi, nato pa je stopil v spremstvu kardinalov na zunanji balkon in podelil blagoslov ljudem, ki so bili zbrani zunaj na trgu sv. Petra. Kronanje se je izvršilo v največjem sijaju in brez vsakega neprijetnega dogodka. Udeležilo se je kronanja veliko število kardinalov, nadškofov in škofov. — Slovesnosti so prisostvovali: papeževa rodbina, diplomatski zbor, razni dostojanstveniki in mnogoštevilo rimsko plemstvo. Za red je skrbel oddelk kraljevega vojaštva in policija.

Duh. vest G. župnik od Sv. Kungunde pri Zrečah Selih je stopil v stalni pokoj. Zvestemu sinu cerkve in naroda želijo vsi znanci, da bi zdrav zapustil bolniško posteljo, na katero ga je priklenila bolezen 22. avg. 1920 torej že poldrugo leto.

Posl. Pušenjak je napravil upit na ministra za šume in rude radi razmer pri drž. premogovniku v Velenju, nadelo upit na ministra vojn radi hranje in zdravstvenih razmer pri polku v Zaječaru, Dakovici in Mitrovici, kjer služijo slovenski fantje iz Mežiške doline in Slovenjgradca. Isti poslanec je z gg. poslanci Jože Skoberne in Jože Klekl napravil upit na ministra vojn in mornarice radi oprostitve samohranilcev od vojne službe. V svojem upitu zahteva, da se uvažuje o razmere v Sloveniji, kjer ni družinskih zadrug in plača o posestniki čez 20 dinarjev davka, ker je obdačene v Sloveniji dosti višje kot v Srbiji. Potrebno je, da se čimprej donese nov zakon o ustroju vske, kateri oo v, ošteval razmere izven Srbije.

Ena makedonska v Sloveniji. — Lansko leto je obiskoval mariborsko učiteljske Prekmurec Filipčič. Ob koncu prvega letnika so mu prisodili gg. profesorji ponavljalni izpit. Filipčič pa doma ni študiral za izpit, ampak je enostavno ponaredil spričevalo čez 4. letnik in se javil s tem spričevalom pri nadzorniku Jurku, ki po volji demokratov krmari šolstvo v Prekmurju. Gospod Jurko kot preizkušen demokrat, pa kratkoviden nadzornik, ni spoznal v mladiču Filipčiču goljufa, ampak ga je enostavno nastavljal za učitelja. No, Filipčič je mirno šolnikoval, dokler ni prišel čez prekmursko učiteljsko oni znani „šub“, po katerem je bilo 20 učiteljev Prekmurcev prestavljenih iz Prekmurja in razpršenih po celi Sloveniji. Med temi je bil tudi Filipčič, katerega je zanesla usoda šuba v Jesenice na Kranjskem. Se le jeseniškemu šolskemu vodstvu se je zazdel mladič Filipčič sumljiv glede starosti, še bolj pa z ozirom na popolno nekvallifikacijo. Cela zadeva se je razkrinkala in danes ve tudi višji šolski svet, kako ga je potegnil čisto navaden mladič iz Prekmurja, ki ni prišel preko prvega letnika učiteljskega. Slučaj Filipčič je poštena blamaza za demokrate Jurka in indirektno tudi za vse rabije pri ljubljanskem višjem šolskem svetu. Enakih slučajev, kot ravnokar opisani, se bomo doživeli več, ko bo čisto po demokratskem in Pribeževičevem konitu centralizirano in izenačeno šolstvo. Tudi na polu prosvete drčimo po zaslugi demokratov proti bolj južni Piškopeji ob albanski meji.

Zanimivosti od St. Lovrenca na Dravskem polju. Nedelja, dne 5. t. m. je bila za St. Lovrenc dan, kakoršnega še ni videl in ga tudi najbrže ne bo. Zlato oročence Matevž in Terezija Planinšek sta pokleknila pred altar, pred katerim sta na ravno tisti dan pred 50 leti klečala, proseči si blagoslova na zakonski poti. Spremljali so ju poleg sorodnikov in sosedov vsi mladi otroci; prišla sta tudi oba sinova, čč. gg. pp. Stanislav in Tomaž iz trapistovskega samostana v Rajhenburgu. Cela slovesnost je bila združena z nedejsko službo božjo, kar ji je bilo v večji sijaj in katere se je udeležilo več ljudi tudi iz sosednjih žup: Pridigoval je nečak zlatoporočenec o. Gabriel iz Maribora. Milostlivi g. opat iz Rajhenburga pa je izvršil zlato oročni obred in daroval on filikalno sv. mašo zahvalnico. Bog mu bodi plačnik, da je skazal toliko naklonenosti in čast zlatoporočencema. Gostje so darovali na gostiji potom licitacije 252 K za katoliški dom v Mariboru, 220 K za sklad Kmetске zveze v s. omini na pokojnega poslanca g. Piškega in 200 K za zvonove v marib. baziliki Matere Milosti. Posnemate te vrle darovalce! Zlato oročencema, ki sta oba še čvrsta in čila, daj Bog dočakati vsaj še biserno poroko.

Zlato poroko sta obhajala v Zrečah Ivan Orož in Barbara. Jubilanta sta še oba čvrsta.

Izžrebani mariborski porotniki. — Za prvo redno mariborsko porotno za

sedanje za leto 1922 so bili izžrebani sledeči: Martin Muršec, gostilničar, Strihovec; Robert Košar, veleposestnik, Kog; Franc Smode, posestnik v Rošpohu; Ivan Kodrič, posestnik v Račju; Ivan Rečnik, posestnik Pivola; Karel Muršec, obrtnik, Kaniza; Ivan Predan, posestnik, Marenberg; Jožef Horvat, posestnik, Muretinci; Franc Jurša, posestnik, Sp. Duplex; Alojzij Pinčar, trgovec, Slov. Bastrica; Jožef Kolarič, posestnik, Krčevina; Jakob Muhič, posestnik, Sv. Mariko; Josip Serko, trgovec, Sp. Breg; Josip Ornik, posestnik, Négova; Josip Grošl, posestnik Orehova vas; K. Babič, posestnik, Sp. Hoče; Alojzij Zorič, mlinar, Sp. Breg; Jožef Robič, posestnik, Gradiska; Ignac Reizman, posestnik, Bohova; Anton Ribič, posestnik, Dobrenje; Jožef Letonja, posestnik, Sv. Lenart; Tomaž Lozinšek, posestnik in pek, Ptuj; Anton Drozg, posestnik Vajgen; Avg. Štampfl, posestnik, Limbus; Anton Zauer, posestnik, Strihovec; Franc Horvat, župan, Mostje; Jurij Petek, posestnik, Mesini vrh; Jožef Breznik, posestnik, Smarjeta; Janko Pahernik, velepos., Vuhred; Franc Sernee, zasebnik, Gradiska; Jožef Kolarič, posestnik Formin; Martin Ramsak, posestnik, Slivnica; Franc Stern, posestnik, Planica; Ludovik Domajš, posestnik, Ročica; Ivan Rogina, župan, Budina; Ivan Novak, posestnik, Trgovci. — Nadomestni porotniki: Ivan Muhič, sediar, Ivan Prešern, trgovec, Josip Dergas, trgovec, Franc Krempel, posestnik, Srečko Puček, trgovec, Leopold Plahuta, trgovec, Jožef Krempel, trgovec, Ivan Andražič, trgovec in Franc Horvat, slikar vsi v Mariboru.

Davek na poslovnem prometu. Kakor se nam uradno javlja, je g. minister za finance brzojavno odredil, naj davčna oblastva opuste vsako nadaljno izvajanje uredbe o davku na poslovnem prometu, dokler ne dobe navodil na podlagi zakona o tem davku, ki se bistveno razlikuje od sedanjih uredbe. — Davčna oblastva in uradi bodo torej v bodoče omejili svoje poslovanje v zadevi davka na poslovnem prometu le na sprejemanje prostovoljnih plačil tega davka za trimesečje l. 1921.

Nova trgovina. V Ptuj v Krempeljevi ulici sta Milko Senčar in drug otvorila novo trgovino mešanega blaga in deželnih pridelkov. Več o tem v inseratnem delu lista.

Neprijetni svatje. Iz Negove nam poročajo: V Vinčiki vasi so obhajali pri Brumenu gostijo. Kot že navada, so prišli zvečer fantje iz sosednjih vasi na prežo. Pri takih prilikah radi pokažejo ti prežarji svojo surovost. Fantje prežarji iz Jablane so porezali enemu vozniku vozno opremo in nekaj seboj odnesli. Ko se jih je zalotilo pri tem vse graje vrednem opraviilu so šli, ter strgali venec raz vrat, kjer se je obhajala gostija ter grozili s pretepom. Cela radeva surovih prežarjev je naznanjena orožništvu.

Posledica igranja z orožjem. Posestnik in gostilničar Ivan Vrhnik v Sv. Jerneju, občina Sv. Primož nad Muto, je priredil dne 12. t. m. hišni ples. Okoli polnoči je prišel gost Fr.

Orlič, posestniški sin iz Sv. Trac kra ljev pri Marnbergu, v kuhinjo k Vrhniku ter z nekim samokresom, ravnal tako nesrečno, da se je isti sprožil in je strel zadel Vrhnika v trebuh in ga smrtnonevarno rani. Po tem dogodku se je Orlič vsled obupa in strahu nad tem dejanjem pred hišo Vrhnika s samokresom usmrtil, dočim je bil Vrhnik dne 13. t. m. zvečer prepeljan v splošno bolnico v Maribor, kjer je dne 14. t. m. vsled te poškodbe umrl. Po konjnik zapušča ženo in več nepreskrbljenih otrok.

Dr. Markovič, komunist, ki je prišel iz Rusije v Črnogoro ter se tukaj umaknil v hosto, se je po poročilih nekaterih listov, tudi ljubljanskega „Jutra“, že davno predal oblasti na milost in nemilost. To je bilo tudi neko „izvirno“ poročilo, sedaj pa čitamo v „Balkanu“ od sobote po brzojavnem poročilu iz Podgorice, da je dr. Vukasin Markovič še vedno v šumi, kakor je bil. Poročilo pravi samo to, da so ulovili nekega odmetnika, ki je bil najbrž v njegovem društvu, dr. Markovič se pa skriva bogzna kje in bo najbrž na begu v Albanijo in od tam v Italijo.

Nemška vojna odškodnina Jugoslaviji. Naš finančni minister je izjavil, da bo prejela naša država od Nemčije v celem 27 milijonov zlatih mark vojne odškodnine. Od teh milijonov je po izpovedi dr. Kumanudiča odločeno 18 milijonov za invalide, 6 milijonov za povrnitev vojne škode posameznikom, 3 milijone pa si obdrži država sama na račun vojne odškodnine.

Novi novei. Po odobrenju finančnega ministra so predani prometu kovinski novi za celo našo državo izveniši Srbije. Evo, sedaj, ko ne dobiš skoro nič za en dinar ali celo dva, sedaj nas muči misel, kaj čemo kupiti za pet in deset para.

Koncesije za izkoriščanje državnih gozdov. Razna privatna lesno-industrija na podetja imajo v zakupu državne gozdove pod zelo ugodnimi pogoji. Med podjetniki, ki uživajo na tak način velike koristi, so tudi tujci, sicer so pa tudi domačini v zvezi tuji izkoriščevalci in tuji kapital. Na seji pododbora za revizijo gozdnih koncesij je hotel referent celo stvar bolj na splošno opraviti, člani pododbora pa s tem niso bili zadovoljni, protivili so se novim koncesijam, o starih so pa zahtevali natančne pregledne in seznane. Ob tej priliki se je spet pokazalo, kako lepo se gospodari z državnimi imovninami. Neko podjetje Detrinelli je dobilo n. pr. dovoljenje, da naseka v državnih gozdovih več stotisoč kubičnih metrov — po 7 K 23 vinarjev, „Prometna banka“ pa 600 000 kubičnih metrov po 10 K 80 vinarjev!

Trgovina z dekleti. „Hrv. Obratna“ št. 35 poroča, da je eigan Nikolič odvedel iz Tenje pri Osjeku dvoje deklet, da jih v Beogradu preda prostitutici. Iz Osjeka so ga začeli zasledovati, pa brez uspeha. Bilo bi potrebno, da se v Beogradu poišče o „trgovci“ ki se bavijo s tem sramotnim poslom. Če že vedo, da je eigan odpeljal svoje žrve v Beograd, potem bi se morala tam ta stvar zasledovati, go-

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(68. nadaljevanje.)

Ko je Mariamna videla Britanec v areni oko v oko z nasprotnikom jo je za ustila zadala nena odurna moč — naslonila se je na Kalho, si zaarila lice in plakala kot bi ji hotelo sree poč.

Blizu nje je stala Mirina.

Kakor nena gospa tudi ona ni mogla vzdržati doma, z nekaterimi Vajrijinimi sužnami-ljublenskimi se je prerila skozi množico in se je postavila blizu sedeža svoje gospodarice, kjer je stala tudi Mariamna.

Vse zatvornice svoje živahne poslovesnosti je odrla zgovorna sobarica, na ves glas je ocenjevala borbo, ko sta stojila v areni, in nene izsrečne šale so zadevale Mariamno v živo.

Sree jo je bolelo, ko je čula, kako je gibčni jezikec Mirinin prestelval nene Britanec in njegove lastnosti kot bi bil kos lone živine, postavljene na trg, in kako je s kruto malomarnostjo ugičala, ali bo ostal živ, ali pa bo padel.

Toda še vse ostreše puščice je imela zanje pripravljene hudomušna Mirina.

„Vsekakor“, je pravila, zavedajoč se, da ima pazlive poslušavce, „naj bo izid tak ali drugačen, ne vem, kaj bo storila moja gosja. Kar se tribuna tiče, je toliko gotovo, da bo nekega lepega dne zletel iz svojega voza na goli kamen, — in če le samo prasko naredi na koži tegale lepega mladiča, naj le nikar več ne pride pred naša vrata! — Saj sem ga cele dneve in ure lovila po mestu, tegale fant, da sem ga učela in pripeljala k nam! — In ne pomeni malenkost za sužnja in barbara, če si pridobi naklonenost na ponosne gospe v Rimu! Poglejte, kako gleda sone gorinje, preden začne!“

Globoko so ranile lahkomišelnost sede Mariamno. Dvignila je glavo in njen pogled je iskal Britančeve oči napro vprašajoč, napro ugovarjajoč — zlobnemu obrekovanju.

Toda kar je sedla le videla, je udušilo vsako drugo čuvstvo v njenem lubečem srcu in pustilo le sfrac, grozoto in pričakovanje.

Z očmi ostro uprtimi v svojega nasprotnika se mu je Eska bližal, — po-

časni komaj vidno, kakor tiger, ki se pripravlja na skok. Zakrivač si spodni del lica in večji del telesa s svojim še tom in držeč z ognjenim lakom svoj kratki dvorezni meč — se je sklonil skoraj za čevlji nižje od svoje naravne višine, vsaka mišica in kita kakor iz jekla in napeto pripravljen, da kakor strela šine naprej, če bi se ponudila priložnost.

Ena najlažna kretnja, to je do ro vedel, utedne biti usodna. — Na težavne je bilo, se približati nasprotniku za mečevo dolžino, kajti v trenutku, ko mu je bil dovolj blizu, je moral mrežar vreči svojo mrežo.

Placid se ni genil s svojega mesta. Njegove oči so zrle nenavadno ostro in vedel je, da se sme zanesti na svojo izurjeno roko in da bo vrgel mrežo v trenutku, ko bo njen zlet neizogibno pogujen.

Zato je ostal ne remičen na svojem prostoru, s trzobom v levici, z desno nogo nekoliko naprej in z desno roko držeč skrbno nahrane gube svoje mreže, ki mu je visela od leve rame in mu zakrivala celo levo stran telesa. Enkrat e poskusil z zaničljivo šalo in prezirnim nasmehom zamotiti pozornost svojega nasprotnika, pa

se mu ni posrečilo. Toda tudi ko je Eska poskusil isto, se Placid ni genil, in kakor kača se je plazil naprej, s podvojeno pazljivostjo in pozornostjo.

Za peden pred usodno razdaljo se je Eska ustavil.

Za nekaj trenutkov sta stala nasprotnika v napeti nepremičnosti in sfosfošeri gledalci razsežnega amiteatra so pridrževali sapo in zrlili na nju kakor eden mož.

Končno poskusi Britanec zvičen napad, pa pripravljen, da mahoma skoči nazaj in se izogne mreži.

Toda prekanjeni tribun se ni dal premočiti in edini uspeh napada je bil, da se je tribun za lakei pomaknil bliže Eski.

In aktrat plane Britanec — topot pa za resnico. — Noga, roka, oko, vse hkrati in s tako strelovito naglico, da je tribunova mreža brez vsakršne škode zletela preko glave na adalčeve in da je Placida le njegova mačja gibčnost rešila smrtnega sunka.

(Dalje prihodnjik.)

vo, se pa, da v Beogradu marsikaj evelj — tudi trgovina z dekleti — in da policija, ki se proti političnim nasprotnikom današnjih oblastnikov tako dobro udeležuje, proti tem temnim elementom ni baš na višku.

Na pošti se vedno kradejo. In ne m' ne, temveč velikanske svote. — Vsak teden se razkrinka kak predrzen tat, ne po vestnosti in kontroli nadzorikov in višjih organov, temveč le kar tako slučajno, ali pa vsled tega, ker opusti vsako previdnost, ker razsipa denar kar se da, ker kar nori od veselja, ko vidi, da se pri nas tako lahko krade, da je tako malo nadzorstva. Uradniki, ki so kradli med Beogradom in Bosanskim Brodom, se se morali začeti voziti z avtomobili in plačevali za razne večerje kar po 10 tisoč dinarjev, nastopali kot težki milijonarji, da so postali sumljivi, danes si pa oglejmo uzmovica iz nižjih slojev, ki je pa postal tudi bogatin, prado ga je zatekla usoda. To je neki Radosavljevič, prej brivec, potem pa pešni sluga proge Niš—Caribrod. Iz pisem je s svojim pajdašem Stevčičem pobiral tujo valuto, najrajši dolarje in funče, to pa tako izdajno, da se je z ženo vred naenkrat dragoceno oblekel in nakitil, da si je kupil voz in konje, nazadnje pa vzel gostilno v najem — kjer je bilo vsega v izobilju. Pozornost njegovih predstojnikov na pošti se sicer ni zbudila, zbudila se je pa zavist sosedov nad nepričakovano hitro vzraslim bogastvom in to je prišlo do ušes oblasti. Policija je napravila preiskavo in razkrinkala Radosavljeviča kot nevarnega zločinca.

Lopovsko bando, ki je v zadnjem času skoraj vsaki dan izvršila kak drzen vlom ali tatvino v Beogradu, so vendarle zasačili. Iz listov posnema mo sledeče podrobnosti lova in uspeha nad temi zločinci. Začetkom tega meseca je zvedela policija, da zahaja k nekemu uvelirju neki Dobrovoje Petkovič, da proda ali pa da prenarediti razne nakite. Neki dan so ga defektni pričakali in zgrabili, mož je priznal, da dela v pajdašiji s poglavarjem bande Dušanom Petkaničem. Ta je bil policiji že dobro znan, ker je že star razbojnik in begunec iz beogradske kaznilnice. V decembru lanskega leta je bil obsojen na šest let in ker je izučen mehanik, so ga takoj uporabili pri sodnji, da jim popravlja električno razsvetljavo. Tu zopet vidimo, kako se s pravimi zločinci v beogradske zapornice prav po domače poslopa, dočim politični osumljeni dobivajo nedolžne batine. Dušan, šestletni „robiaš“, je torej popravljal razsvetlavo,

vo, to pa samo nekaj dni, dne 26. decembra je pa poslal žandarja, ki ga je stražil, po neko kladivo ter — utekel. Pridobil si je za pajdašijo poprejenovanega Petkoviča in nekega D. Stefanoviča, ki je vojni begunec, in začeli so predrzno krasti. V januarju so skoraj vsaki dan izvršili kako tatvino ali kak vlom. Ko je policija prvega zajela, ga je odpeljala domov in tu je bilo par policistov vedno na preži, da primejo glavnega ptička, kadar pride na obisk. Ta ni slutil, kaj da čaka, in ko prinese neko noč svoj tatinski plen kakor po navadi k pajdašu, pače v nastavljeni mreži. Imel je pri sebi legitimacijo kot „praktikant prvostopenog suda“ s pravo sodnijsko štambilo, ki je bila tudi ukradena. Legitimacijo je ponaredil tretji kompanjon Stefanovič, ki je bil tudi zasanjen par dni pozneje v bližini Beograda. Beograščani so se oddahnili, ko so slišali, da so vsi trije pod ključem. Eni pravijo, da bo sedaj bolj varno, drugi pa pravijo, da je še mnogo takih nevarnih ljudi na prostem.

Srbija v snegu. Radi izvanredno visokega snega je zastal po Srbiji celotni železniški, telefonski in brzojavni promet. Iz notranjih krajev Srbije ni nobenih vestí, ker je sneg potrgal brzojavne žice.

Kmetje pri kralju. Te dni so se mudili pri kralju v avdienci kmetje iz Like in prosili nujne pomoči za izstradanje in lakoti na milost in nemilost izročene ličanske kraje. Po avdienci je povabil kralj Aleksander te kmete na južno.

Lov na pse. V mestu Osijek v Slavoniji se je vsled zime pripodilo od vseh strani veliko psov, ki so brez gospodara, da so postali prebivalstvu že nadležni, otrokom pa celo nevarni. Oblast je odredila na te pse pravecati lov in so jih že precejšnje število pokončili.

Neugnan šovinizem in imperijalizem se v Franciji javno postavlja. Pariški list „Journal de Peuple“ prinaša govor nekega maršala, ki je javno govoril gočencem politehničnega zavoda ter se med drugim tudi tako-le izrazil: „Zadnja vojna je bila samo ena epizoda v tisočletni borbi med Francozi in Germani v svrhu po olnega uničenja Germanov. Ta boj se bo prav kmalu na novo razvnel.“ Poincare — priganjač svetovne vojne — navladi, maršali s takimi nazori pred javnostjo, po arzenalih nebroj morilnih sredstev — to je druga stran evropske obnove in evropskega miru.

Vajenca iz poštene hiše, ki je dovršil nekaj srednjih ali meščanskih

sol, sprejme takoj tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 302 do 304, francoski frank stane 26 55 naših kron. Za 100 nemško avstrijskih kron je plačati 5 do 5.50, za 100 čehoslovaških kron je plačati 584 do 587, za 100 nemških mark 150 in za 100 laških lir 1465 do 1480 jugo slovanskih kron. V Curihu znaša sedaj vrednost naše krone 1.60 centima (1 centim = 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone padla za pet točk.

Iz Maribora.

Radi peščice otrok, pripadajočih židovski veroizpovedi, je vlada imenovala za Maribor posebnega židovskega veroučitelja. Slišali smo, da je imenovan neki Samuel Goldmann za kateheta vseh v Mariboru se nahajajočih židovskih otrok. Tudi to je dokaz, da deli naša vlada vse svoje „dobrote“ po dvojni meri: v katoliških šolah vodine so „izgurili“ katoliške veroučitelje proti volji tisočeri in tisočeri državi zvestih Bunčevcev, pri nas pa nastavljajo za 20 židovskih otrok drago plačanega rabinca. Jako značilno!

V dobi krutosti. Pod tem naslovom priobčeno notico v zadnji številki popravljamo v toliko, da občinski tajnik v Lažerspergu ne nosi prav nikake krivde pri opisani nasilni izselitvi dveh bratov iz hiše št. 344. — Duh odredb in ukrepov od zgoraj je krut in nasilen in kruto je tudi to, da se morajo javni organi baviti tudi s stvarmi, ki jim niso po volji, to konstatiramo resnici na ljubo.

Dodatno k notici „V dobi krutosti“, objavljeni v 18. številki našega lista, opozarjamo, da je stanovanjska oblast vrgla oba nečaka dr. Jože Vošnjaka iz lastne hiše na cesto. Ob tej priliki so bile knjige in rokopisi pokojnega prvoboritelja pometane v blato. Tako ohranjuje policajdemo kratki spomin na tistega, ki je žrtvoval svoje premoženje za narod. Eno ulico so okrasili z njegovim častnim imenom, njegovima nečakoma pa uničujejo v svoji zlobi obstanek. Dr. Vošnjak, katerega zadnje besede so bile: Bog ohrani in obvaruj moj narod! — bi se

pač še v grobu obrnil, ko bi vedel za tiranstvo „demokratov.“

Železničarji! Pridite na železničarski shod, ki bo v soboto, dne 18. t. m., ob pol 8. uri zvečer, v prostorih JSZ. Splavarska ulica št. 4. Poročal bo zastopnik Prometne zveze v koalicijskem odboru o sedanjem stanju železničarskega vprašanja. Poagitarajte za obilno udeležbo med tovariši! — Prometna zveza.

Ljudska univerza. V soboto zvečer ob pol 8. uri se vrši v kazinski dvorani predavanje ljudske univerze G. dr. Kovačič predava o predmetu: „Predogoj za rešitev socialnega vprašanja.“

Sprememba posesti. Znano Vlahovičovo gostilno na Aleksandrovi cesti je kupila z vrtem vred graška ttrdka Granitz, ki bo staro poslopje podrla, in zgradila novo vogelno palačo. V novo stavbo pride veletrgovina z železnino.

Prošnja za osebne podatke. Dne 13. t. m. jutraj je bila z rešilnim vozom v splošno bolnico v nezavestnem in poškodovanem stanju pripeljana ženska, stara okoli 40 let. Najdena je bila pred gostilno Knuplež v Vetrinski ulici v Mariboru. Ker je zgoraj imenovana še isti dan umrla, se ne more dognati identiteta te ženske ter se njeni sorodniki prosijo za navedbo osebnih podatkov umrle.

V Mariboru se je konstituiral popravljalni odbor, ki si je nadel nalogo, ustanoviti Društvo za zidanje in vzdrževanje otroške bolnice v Mariboru. Vsi pravi mladino- in človekolubi, ki poznajo tukajšnje razmere, te deajo toplo pozdravljajo. Zeleti bi bilo, da se ta ideja čimprej realizira.

Tombola v prid dece in mladine v Mariboru se ponovi, kakor hitro bo nastopilo ugodnejše vreme in se bo vršila v Mariboru na Glavnem trgu. Nedvignjeni dobiki se dobe v Srossmajerjevi ulici 26.

Za mestne reveže je daroval g. dr. Josip Rapoc 100 din.

Izgubil je na Aleksandrovi cesti v petek, dne 10. t. m. g. Friderik Ledineg svoj potni list. Najditelj naj ga blagovoli izročiti v uredništvu „Straze“, Koroška cesta.

Pozor! Nova slovenska trgovina. Pozor!

Vljudno naznanjava cenj. občinstvu, da sva s 15. februarjem t. l. otvorila novo trgovino:

Milko Senčar & drug

trgovina z mešanim blagom in delikatesami v Ptuj, Krempljeva ulica št. 2 (prej Leposcha ozir. Kons. društvo).

Kupujeva jajca, maslo i. t. d. ter vse vrste deželnih pridelkov po najvišjih dnevnih cenah. Cene solidne — postrežba točna.

Za obilen obisk se priporoča

Milko Senčar & drug

Žepne ure precizijske in Vinski KAMEN

stenske popravljaja najsolidneje tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica št. 16.

13-30

kupuje po najvišji ceni VID MURKO, trgovec, Meljska cesta 24, Maribor. 49

Sladno kal (treba je)

piva, najcenejše in najboljše močno krmilo za dojne kave, živino, pisanje svinj, izborna konjsko krmilo, vedno sveže prodaja pivovarna T. Götz v Mariboru.

1-3 60

Usnjari ali 2 delavcema se sprejmeta s hrano in stanovanjem; lača po dogovoru. Nastop takoj. Naslov Josip Prašnikar, strojarski mojster, Izlake-Medija, postaja Zagorje ob Savi. 2-2 56

DOBRO IN PO CENI

kupite edino pri tvrdki

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje

1-8,12

Solidno!

Naznanilo!

Dovoljujem si tem potem cenj. odjemalcem vljudno naznaniti, da sem prevzel od gg.

Preac & Šoštarič

trgovino z mešanim blagom, Maribor, Gosposka ulica 4.

Ob enem zagotavljam cenj. odjemalcem, da se bodem potrudil s točno postrežbo, vedno prstnim in svežim blagom, da si oodržim naklonjenost, katero sta posedovala moja prednika, tudi v bodoče.

Anton Požar

trgovina z mešanim blagom, Maribor, Gosposka ulica 4.

Zalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljani, nepozabni soprog, oče, oče, brat, stric, tast in dedek, gospod

FRANC HERGOUTH

kolar in posestnik v Hočah

v ponedeljek, dne 13. februarja 1922, po kratki in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki predragega ranjkega so se v sredo, dne 15. februarja 1922, ob 10 uri dopoldne v hiši žaloši Hoče št. 71 blagoslovili in poilošili na domačem pokopališču k zadnjemu počitku. Maša zadušnica se je brala med pogrebom.

HOČE, dne 3. februarja 1922.

Ob enem se zahvaljujemo vsem, ki so se udeležili v tako mnogobrojnem številu pogreba ter vsem onim, ki so nam na en ali drug način tešili našo nezmerno bol.

61

Žalajoči ostali.